

คู่มือสำหรับช่างมืออาชีพ

เจาะลึกมัลติมิเตอร์

คู่มือฉบับภาพทฤษฎีและการปฏิบัติ:
เปลี่ยนเนเรื่องซับซ้อนให้เป็นหลักการวัดที่แม่นยำ ปลอดภัย และเข้าใจง่าย

เลือกอาวุธคู่กาย: อนาล็อก vs ดิจิทัล

มัลติมิเตอร์แบบเข็ม (Analog)

- **จุดเด่น:** เห็นจังหวะสวิง/การเปลี่ยนแปลงของสัญญาณชัดเจน
- **จุดอ่อน:** อ่อนไหวต่อการตั้งย่านผิด (เข็มอาจกระแทกพัง)
- **ผู้ใช้:** ช่างมืออาชีพที่ต้องวิเคราะหุพฤติกรรมวงจร

มัลติมิเตอร์แบบตัวเลข (Digital)

- **จุดเด่น:** อ่านค่าตรงเป๊ะ ไม่ต้องคำนวณ, มี Auto Range ป้องกันตัวเครื่อง
- **จุดอ่อน:** ไม่เห็นจังหวะกระเพื่อมของไฟ
- **ผู้ใช้:** ต้องการความเร็วและแม่นยำสูง

มัลติมิเตอร์แบบเข็มคือ 'พื้นฐาน' ที่ฝึกให้เข้าใจวงจรไฟฟ้าอย่างแท้จริง!

กฎทองแห่งความปลอดภัย 3 ประการ

ผู้ใช้งาน

- สภาพร่างกายต้องพร้อม! มือและเสื้อผ้าแห้งสนิท
- สวมรองเท้าที่เป็นฉนวน
- ห้ามทำงานคนเดียวในงานไฟแรงสูง

เครื่องมือ

- ตรวจสอบก่อนวัด! ฉนวนสายวัดห้ามฉีกขาด
- แบตเตอรี่ไม่อ่อน (ป้องกันค่าคลาดเคลื่อน)
- สภาพตัวเครื่องปิดสนิท

สภาพแวดล้อม

- พื้นที่ต้องปลอดภัย! ห้ามใช้ในที่เปียกชื้น
- ห้ามใช้บริเวณที่มีแก๊สหรือสารไวไฟเดือดขาด (อาจเกิดการระเบิดจากประกายไฟ)

ถอดรหัสส่วนประกอบสำคัญ

หน้าปัดสเกล & กระจกเงา

กระจกช่วยป้องกันการมองผิดมุม (Parallax Error) ต้องมองให้เข็ม กับเบเงาพอดี

ปุ่ม Zero Ohm Adjust

หมุนเพื่อตั้งค่าเข็มให้ชี้ 0 โอห์ม ทุกครั้ง ก่อนวัดความต้านทาน

ช่องเสียบโพรบ

แดง (+) / ดำ (-COM)
เสียบให้แน่นหนาก่อนวัดเสมอ

สวิตช์เลือกพิกัด (Range Selector)

หัวใจหลักในการเลือกประเภทไฟ
และระดับย่านวัด

กฎการจับโพรมและการทำความเข้าใจขั้วสาย

การจับโพรม

DO

จับที่ฉนวนเท่านั้น

DON'T

ห้ามแตะปลายโลหะเด็ดขาด (อันตรายถึงชีวิตเมื่อวัดไฟ AC)

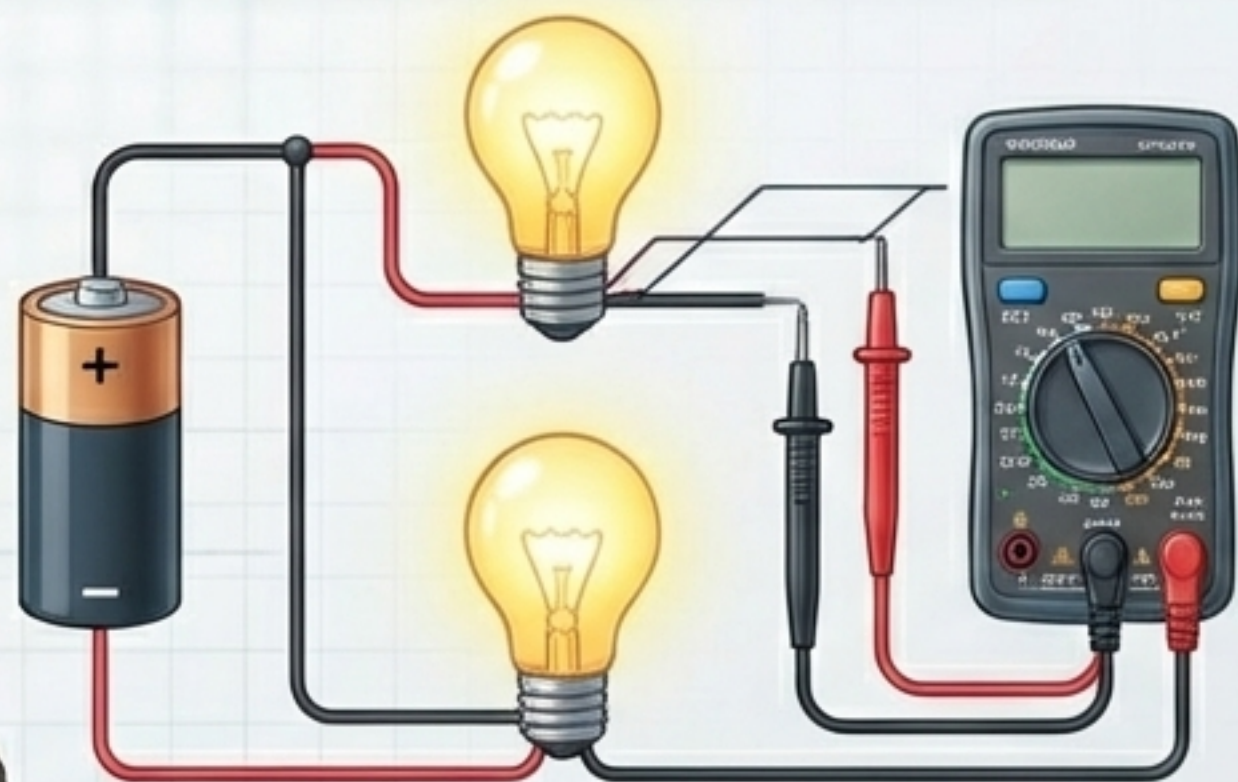
ความเข้าใจขั้วสาย

ทำไมสีดำคือลบ สีแดงคือบวก?

- สีดำ (Common) คือสายกราวด์หรือจุดอ้างอิงวงจร
เสียบรู -COM เสมอ
- ช่วยวิเคราะห์ทิศทางกระแสไฟ หากเข็มตีกลับทางซ้าย
แสดงว่าสลับขั้ว!

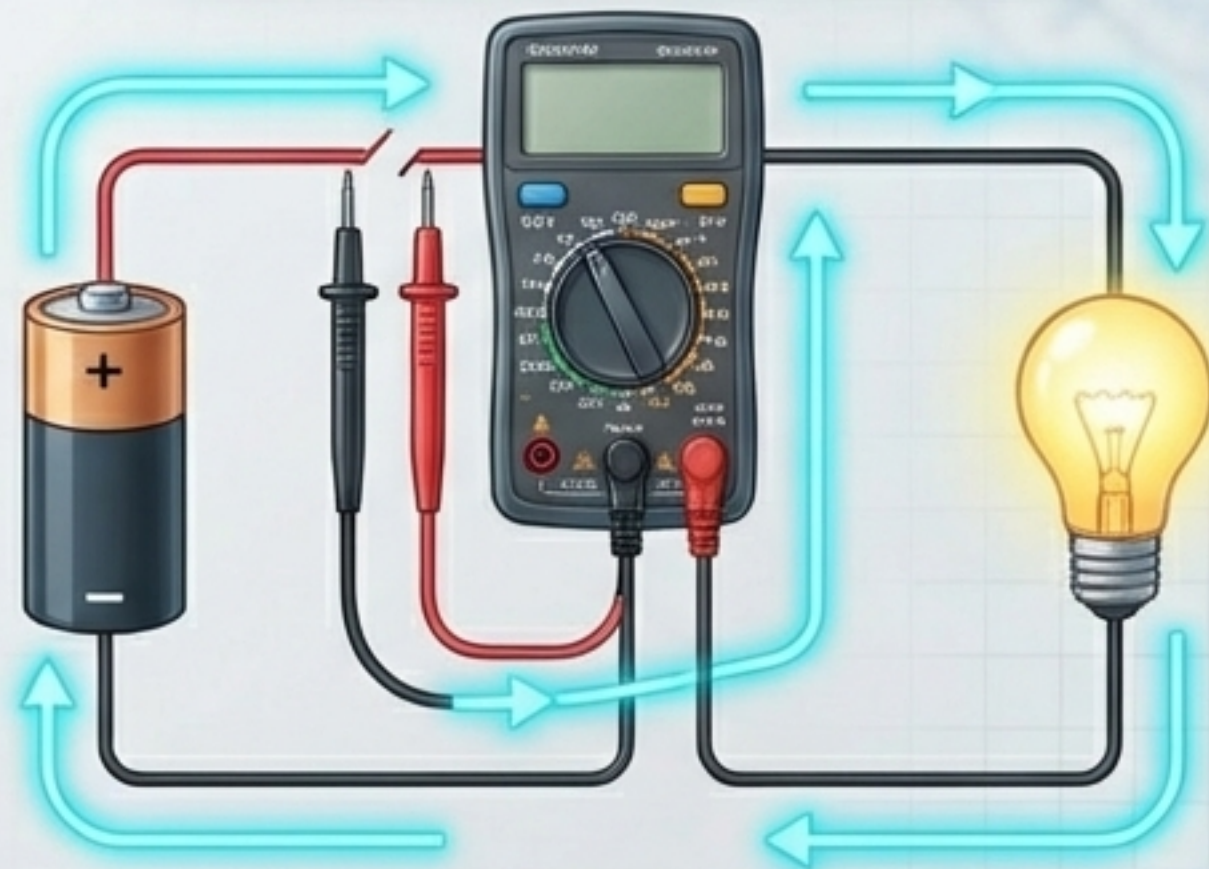
วิธีต่อวงจร: หนาน (Voltage) vs. อนุกรม (Current)

วัดแรงดัน (Voltage)

วัดแรงดัน (Voltage):
ต่อแบบขนาน (Parallel):
จับคร่อมอุปกรณ์ได้เลย
ไม่ต้องตัดวงจร

วัดกระแส (Current)

ต่อแบบอนุกรม (Series):
ต้องตัดไฟ ถอดสายวงจรออก
แล้วนำมิเตอร์ไปต่อแทรกเป็น
สะพานไฟ ก่อนเปิดสวิตช์

ตารางสรุปการตั้งค่าวัดพื้นฐาน (Quick Reference Matrix)

DCV
(แรงดันไฟตรง)

วัดแบตเตอรี่,
ถ่านไฟฉาย

เสียบแดง(+)/ดำ(-)

วัดแบบขนาน

ACV
(แรงดันไฟสลับ)

วัดไฟบ้าน,
ปลั๊กไฟ

แตะสายใดก่อนก็ได้

วัดแบบขนาน

DCA
(กระแสไฟตรง)

วัดกระแสในวงจร
อิเล็กทรอนิกส์

ต้องตัดไฟก่อนวัด

วัดแบบอนุกรม

Ω
(ความต้านทาน)

วัดตัวต้านทาน,
เช็คสายขาด

ห้ามวัดขณะมีไฟ

วัดนอกวงจร

กฎการเลือกย่านวัด: ตั้งค่าสูงสุดไว้ก่อนเสมอ

หลักการ

หากไม่ทราบค่ากระแสไฟฟ้าที่จะวัด ให้หมุนสวิตช์ไปที่ย่านวัดสูงสุดก่อน

เหตุผล

ป้องกันเข็มมิเตอร์ตีกระแทกอย่างรุนแรง และป้องกันวงจรภายในไหม้

การปฏิบัติ

วัดค่าคร่าวๆ ก่อน หากเข็มขยับน้อยมาก จึงค่อยๆ ปรับลดพิสัย (Range) ลงมาทีละสเต็ป เพื่อให้อ่านค่าได้แม่นยำขึ้น (ควรให้เข็มอยู่ช่วง 30-80% ของสเกล)

การปรับเซตโอห์มศูนย์ (The Zero-Ohm Ritual)

ต้องทำทุกครั้งก่อนวัดความต้านทาน (Ω) เพื่อชดเชยกำลังไฟแบตเตอรี่ที่ลดลง!

Step 1: ชี้อัฟรสบ
นำปลายเข็มแดงและดำมาแตะกัน

Step 2: สังเกตเข็ม
เข็มจะสวิงไปทางขวาสุด

Step 3: ปรับลูกบิด
หมุนปุ่ม Zero Ohm Adjust ให้เข็มชี้ที่เลข 0 พอดี

⚠ คำเตือน: หากหมุนสุดแล้วเข็มยังไม่ถึง 0 แสดงว่าถึงเวลา 'เปลี่ยนแบตเตอรี่'

ถอดรหัสสเกลหน้าปัด (Decoding the Scale)

ย่าน Ohm (Ω): อ่านแถบบนสุด!
ข้อควรระวัง: ตัวเลขจะกลับด้านจากขวาไปซ้าย (0 อยู่ฝั่งขวา)

ย่าน DCV/ACV: อ่านแถวที่มีตัวเลข 0-10,
0-50, 0-250 (เส้นสเกลสีดำ/แดงตรงกลาง)

กุญแจตัวคูณ (Multiplier Key)

พยายามจับคู่ตัวเลขหน้า dial ให้ตรงกับเลขท้ายสุดของสเกล (10, 50, 250)

- ตั้งย่าน 1000V -> อ่านสเกล 10 -> นำค่าที่อ่านได้ x 100
- ตั้งย่าน 0.5V -> อ่านสเกล 50 -> นำค่าที่อ่านได้ x 0.01

3 ข้อห้ามเด็ดขาด ที่ช่างพึงระวัง! (Fatal Errors)

วัดโอห์มในวงจรที่มีไฟ

ห้ามตั้งย่าน (Ω) วัดในวงจร
ที่เปิดสวิตช์อยู่เด็ดขาด!
กระแสไฟจะทะลักเข้ามิเตอร์
ทำให้ชดลวดขาดทันที

ไม่คายประจุคาปาซิเตอร์

ก่อนวัดตัวเก็บประจุ (Capacitor)
ต้องคายประจุ (Discharge) ทุกครั้ง
ไฟที่ค้างอยู่ทำลายมิเตอร์ได้

ใช้ย่านกระแสไปวัดขนาน

ห้ามตั้งโหมด (mA, A) แล้วนำไป
จิ้มคร่อมแหล่งจ่ายไฟแบบขนาน
จะทำให้เกิดการลัดวงจร
(Short Circuit) อย่างรุนแรง

การเก็บรักษาเพื่อยืดอายุการใช้งาน (Tool Care)

หมุนกลับไป **OFF** เสมอ

หากรุ่นที่ใช้ไม่มี OFF ให้หมุนไปที่ย่านไฟ
สลับสูงสุด (เช่น 1000VAC) เพื่อป้องกันเข็ม
กระแทกหากหยิบใช้วัดไฟผิดพลาดในครั้งต่อไป

ถอดแบตเตอรี่เมื่อไม่ใช้

หากไม่ได้ใช้งานนานหลายเดือน
ป้องกันน้ำยาแบตเตอรี่รั่วไหลกัดกร่อนแผงวงจร

เลี่ยงความชื้น

เก็บในที่แห้ง อุณหภูมิปกติ ปราศจากฝุ่นและสารเคมี

วงจรการวัดที่สมบูรณ์แบบ (The Perfect Measurement Cycle)

ประเมินวงจร

ตัดสินใจว่าจะวัดอะไร
เลือกกระจายสาย และตั้งย่าน
วัดให้สูงกว่าค่าที่คาดการณ์ไว้

เชื่อมต่ออย่างปลอดภัย

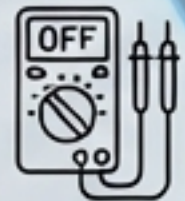

จับโพรบที่ฉนวน และสาย
ดำ (Ground) ก่อนสายแดง
ต่อแบบขนานหรืออนุกรมให้ถูกต้อง

คนพร้อม
+ มิเตอร์พร้อม
+ สภาพแวดล้อมพร้อม
= การวัดที่แม่นยำ
และปลอดภัย

ปลอดภัยหลังใช้งาน

ปลดสายแดงออกก่อน
หมุนสวิตช์กลับไป OFF
(หรือ 1000VAC) เสมอ

อ่านและแปลงค่า

มองให้ตรงกระจกเงา
เลือกแถวสเกลให้ตรงกับหน้าปิด
คูณ/หาร ทัศนียมตามกฎ

